

วันสารทจีน

...★ ในรอบหนึ่งปีชาวจีนจะมีไหว้เจ้าใหญ่ 8 ครั้ง เรียกว่าไหว้ 8 เทศกาล โปะโจ้ย การไหว้สารทจีนเป็นการไหว้ครั้งที่ 5 ตรงกับวันที่ 15 เดือน 7 ซึ่งถือกันว่าเป็นเดือนผี เป็นเดือนที่ประตูรกปิดเปิด ให้ผีทั้งหลายรับกุศลผลบุญได้ ประตูรกจะปิดในวันที่ 30 เดือน 7 เป็นเวลา 1 เดือน เมื่อบรรดาผีเปรตนรกที่หิวโหยเหล่านี้ออกมาถึงโลกมนุษย์ ก็พยายามเสาะแสวงหาอาหารกินเพื่อประทังความหิว จึงเป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่ทำการเช่นไหว้ดวงวิญญาณเหล่านี้ สมัยเริ่มแรก มนุษย์ไม่ว่าผู้ใดมีเงินต่างพยายามเช่นไหว้ผีเปรตเหล่านี้เป็นเวลาทุก ๆ วันที่ประตูรกยังเปิดอยู่ ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองมาก ต่อมาจึงเริ่มเปลี่ยนมาเป็นเช่นไหว้กันทีละครัวเรือนสองครัวเรือน หรือเช่นไหว้หมู่นเวียนกันไป ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ได้จัดเป็นเวรให้แต่ละครอบครัวผลัดเปลี่ยนกันเช่นไหว้จนครบกำหนด 1 เดือน ประตูรกปิดก็เป็นอันจบพิธี เมื่อไหว้ไปนานวันเข้า มนุษย์ก็รู้สึกถึงความสิ้นเปลืองและความเหน็ดเหนื่อยในการเช่นไหว้ จึงได้มีการรวบรวมพิธีการเช่นไหว้ทั้งหมดมาเป็นแคว้นเดียว เป็นวันที่ 15 เดือน 7 เป็นธรรมเนียมและพิธีการมาจนกระทั่งปัจจุบัน ดังนั้นวันที่ 15 เดือน 7 จึงเป็นวันที่เซ็งฮี้ได้ตั้งจะตรวจดูบัญชีวิญญาณคนตาย ส่งวิญญาณดีขึ้นสวรรค์ และส่งวิญญาณร้ายลงนรก ตามตำนานเล่ากันว่า ชายหนุ่มผู้หนึ่งมีชื่อว่า "มู่เหลียน" เป็นคนที่เคร่งครัดในพุทธศาสนามาก ผิดกับมารดาที่เป็นคนใจบาปหยาบช้ำ เพราะไม่เคยเชื่อเรื่องสวรรค์ - นรก มีจริง ดังนั้นตลอดชีวิตของนางไม่ยอมทำบุญทานใด ๆ เลย มีอยู่ปีหนึ่งในช่วงกินเจ เดือนเก้านางเกิดความหมั่นไว้ผู้คนงูขาวห่มขาวถือศีลกินเจ นึกอยู่ในใจว่าคนเหล่านี้ช่างมกขลังดี สวรรค์-นรก อยู่ที่ใจต่างหาก ไม่ได้อยู่ที่การกระทำสักหน่อย นางไม่เพียงแค่นึกเท่านั้น มีหน้าซำยังให้มู่เหลียนบุตรชายของตน ไปซื้อเชิญผู้ที่กินเจทั้งหลายมากินอาหารที่บ้าน โดยตนจะทำอาหารเจเลี้ยงหนึ่งมือผู้ที่กินเจต่างอนุโมทนาที่ทราบข่าวมารดา มู่เหลียนเกิดศรัทธาในบุญกุศลเป็นครั้งแรก จึงพากันไปให้เกียรติมากินอาหารเจที่บ้านของมู่เหลียน แต่หาทราบไม่ว่าในน้ำแกงเจมีน้ำมันหมูเจอปนอยู่ การกระทำของมารดา มู่เหลียน ครั้งนี้เป็นกรรมหนัก หลังจากที่ต้องไปตกรนกอเวจีขุมลึกที่สุดได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัสฝ่ายมู่เหลียน มีความคิดถึงมารดา จึงได้ถอดกายทิพย์ลงไป ในนรกภูมิ ถึงรู้ว่ามารดาของตนกำลังอดอยาก จึงป้อนอาหารแก่มารดาที่หิวโหย แต่ได้ถูกบรรดาผีที่อดอยากทั้งหลายพากันรุมแย่งไปกินหมด มีอยู่คราวหนึ่งเพิ่งจะป้อนข้าวเข้าปาก เม็ดข้าวสุกกลับ ลุกเป็นไฟเผาไหม้ริมฝีปากจนพอง ความกตัญญูและสงสารมารดาที่ได้รับความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส มู่เหลียนได้เข้าไปขอร้องพญาหงษ์มลอ้ออิง (ท้าวมัจจุราช)ว่าตนจะขอรับโทษแทนมารดาของตนเองแต่ก่อนที่มู่เหลียนจะถูกลงโทษด้วยการ โนร่างลงไปตี๋มในกระโถทองแดง พระพุทธเจ้าได้เสด็จลงมาโปรดไว้ทันทั่วทั้งที่ โดยกล่าวสติที่มู่เหลียนมีความกตัญญู กตเวที แต่กรรมของผู้ใดก็ต้องเป็นของผู้นั้น จะออกพระพุทธเจ้าจึงมองคัมภีร์ผูกหนึ่งให้เพื่อเอาไว้ท่องเพราะถ้าท่องคัมภีร์นี้แล้ว จะสามารถเรียกเซียนทุกทิศทางมาช่วยผู้มีพระคุณหลุดพ้นจากการ อดอยากและทุกข์ทรมานต่าง ๆ ได้ คัมภีร์นี้ชื่อว่า "คัมภีร์อ้อหั่นผืน"พระพุทธเจ้า ทรงแนะนำ ให้มู่เหลียน สวดมนต์ อ้อหั่นผืนและถวายอาหารพิเศษทุกวันที่ 15 เดือน 7 ของทุกปี จึงจะสามารถช่วยมารดาของเขาให้พ้นโทษได้นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ชาวจีนได้ถือปฏิบัติเป็นประเพณีนอกจากนี้ ยังมีการเช่นไหว้ โดยการนำอาหารและกระดาดเงินไปวางไว้ที่หน้าบ้าน หรือตามทางแยกที่ไม่ไกลนัก ใช้เบนความสนใจของบรรดาสัมภเวสีที่กำลังจะผ่านมาใกล้เคหะสถานของตน

การไหว้ในเทศกาลสารทจีนแบ่งการไหว้ออกเป็น 3 ชุด

ชุดแรก สำหรับไหว้เจ้าที่ จะไหว้ในตอนเช้า มีอาหารคาวหวาน ขนมไหว้ก็ใช้ ถ้วยฟู กุยช่าย ซึ่งต้องมีสีแดงแต้มเป็นจุดเอาไว้ ส่วนขนมไหว้พิเศษที่ต้องมีซึ่งเป็นประเพณีของสารทจีน คือ ขนมแข่ง ขนมเทียน นอกจากนี้ก็มีผลไม้ น้ำชา หรือเหล้าจีน และกระชายเงิน กระชายทอง

ชุดที่สอง สำหรับไหว้บรรพบุรุษ คล้ายของไหว้เจ้าที่ พร้อมด้วยกับข้าวที่ บรรพบุรุษชอบ ตามธรรมเนียมต้องมีน้ำแกง หรือขนมน้ำใสบางข้างขามข้าวสวย และน้ำชา จัดชุดตามจำนวนของบรรพบุรุษ หากไม่ได้ก็คือ ขนมแข่ง ขนมเทียน ผลไม้ และกระชายเงินกระชายทอง

ชุดที่สาม สำหรับไหว้วิญญาณพนजर ซึ่งไม่มีลูกหลานกราบไหว้ เรียกว่า ใ้ฮ้อฮือฮือ จะต้องไหว้นอกบ้าน ของไหว้มีทั้งของคาวหวาน กับผลไม้ตามต้องการ และที่พิเศษคือ มีข้าวหอมแบบเงินโบราณ คอปีง เผือกนึ่งผ่าซีกเป็นเสี้ยวใส่ถาด เส้นหมี่ห่อใหญ่ เหล้า น้ำชา และกระชายเงินกระชายทองจัดทุกอย่างวางอยู่ด้วยกันสำหรับเช่นไหว้

การไหว้เจ้าที่ จะไหว้ก่อนในตอนเช้า เฝาระบายเงินกระชายทองจนเรียบร้อย สายๆ จึงตั้งโต๊ะไหว้บรรพบุรุษและไหว้ฮ้อฮือฮือ บางบ้านนิยมไหว้ตอนบ่าย ถ้าไหว้พร้อมกัน ให้ตั้งโต๊ะแยกจากกัน แต่เฝาระบายเงินกระชายทองร่วมกันได้

สำหรับการไหว้ขนมแข่งขนมเทียนในเทศกาลสารทจีนนี้ ที่เมืองจีนไม่มี ขนมที่ใช้ไหว้ที่เมืองจีนจะเป็นขนม 5 อย่าง เรียกว่า “โหงวเปี้ย” หรือ เรียกชื่อเป็นชุดว่า ปัง เปี้ย หมี่ มั่ว ก็ ปัง คือ ขนมทึงปัง เป็นขนมที่ทำจากน้ำตาล

เปี้ย คือ ขนมหนึ่งเปี้ย คล้ายขนมไข่

หมี่ คือ ขนมหมี่เต้า ทำจากแป้งข้าวเจ้า ช่างโน้ใส่เต้าชา

มั่ว คือ ขนมทึงก็ เป็นขนมข้าวพองสีแดง ตรงกลางมีไส้เป็นแผ่นบาง

ก็ คือ ขนมทึงก็ ทำเป็นชิ้นใหญ่ยาว เวลาจะกินต้องตัดเป็นชิ้นเล็กๆ เนื่องจากที่เมืองไทยหาส่วนผสมที่ใช้ทำขนมทั้งห้านี้ไม่ได้ครบถ้วน จึงงดไป แล้วเปลี่ยนมาเป็นการไหว้ขนมแข่ง ขนมเทียน ในการไหว้เทศกาลสารทจีนแทน

ในธรรมเนียมปัจจุบัน ทั้งคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยแท้ๆก็พากันไหว้สารทจีนกันด้วย บางบ้านก็ไหว้แต่เจ้าที่ บางบ้านก็ไหว้เจ้าที่และบรรพบุรุษ บางบ้านก็ไหว้ทั้งเจ้าที่ บรรพบุรุษและไหว้ผี แสดงให้เห็นความกลมกลืนกันของวัฒนธรรมไทยจีน และดัดแปลงเข้ากับสภาพของคนไทยเองด้วย โดยหลักของที่ไหว้ก็จะมีของคาว 3 หรือ 5 อย่าง เช่น ไก่ หมู เป็ด ไข่ หมึก ปลา เป็นต้น ของหวาน 3 หรือ 5 อย่าง เช่น ขนมเทียน ขนมมัดไต้ ขนมถ้วยฟูหรือขนมสาส์นฟูฝ้าย ขนมเปี้ยะ ส้ม หรือผลไม้ตามใจชอบแต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ประเพณีที่สืบทอดกันมาแม้จะไม่ได้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามประเพณีเดิม แต่ประเพณีการไหว้ก็ทำให้ผู้คนมีกิจกรรมในการทำความดี อันก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล โดยการเช่นไหว้ระลึกถึงบรรพบุรุษและนำอาหารที่เช่นไหว้แล้วมาเลี้ยงฉลองหรือบริจาคแก่คนอื่นๆต่อไป ซึ่งก็ต้องถือว่าเป็นเรื่องดีในสังคมของเรา